

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Кулешової Ольги Сергіївни а на тему «Удосконалення управління інфраструктурою зернового ринку України», яка подається на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 073 – Менеджмент з галузі знань 07 – Управління та адміністрування

1. Оцінка роботи здобувача у процесі підготовки дисертації і виконання індивідуального плану навчальної та наукової роботи

У процесі роботи над дисертаційним дослідженням аспірант Кулешова О. С. дотримувався індивідуального плану наукової роботи та успішно виконав індивідуальний навчальний план, показав себе як сумлінний виконавець. Аспірант Кулешова Ольга Сергіївна у повному обсязі виконав індивідуальний план освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії за спеціальністю 073 – Менеджмент (40 кредитів ECTS). Вона склала чотири заліки та шість екзаменів. Заліки з дисциплін «Філософські засади та методологія наукових досліджень», «Підготовка наукових публікацій та презентація результатів досліджень», «Іноземна мова для аспірантів (англійська)», «Педагогічна практика». Екзамени з дисциплін «Управління проєктами і програмами», «Іноземна мова для аспірантів (англійська мова)», «Операційний менеджмент», «Економіко-математичні методи та моделі», «Бізнес-комунікації», «Регіональна економіка».

Всі заплановані види робіт було виконано своєчасно. Здобувачка плідно співпрацювала з науковим керівником протягом усього терміну навчання в аспірантурі.

2. Обґрунтування вибору теми дослідження

Актуальність даного дослідження зумовлена визначальною роллю інфраструктури зернового ринку у забезпеченні стабільності аграрного сектору, продовольчої безпеки, ефективного функціонування національної економіки та її інтеграції у світові ринки. Інфраструктура зернового ринку забезпечує безперервність руху зернових потоків – від виробництва, зберігання і транспортування до реалізації на внутрішніх і зовнішніх ринках,

формуючи передумови для підвищення конкурентоспроможності галузі та економічного розвитку країни.

Потреба в удосконаленні управління інфраструктурою зернового ринку є особливо актуальною в умовах зростання логістичних обмежень, трансформації експортних маршрутів, підвищених ризиків та нестабільності зовнішнього середовища. Ускладнення структурних зв'язків між елементами інфраструктури, зростання їх взаємозалежності та вплив зовнішніх і внутрішніх чинників актуалізують необхідність поглибленого наукового опрацювання теоретичних і прикладних засад розвитку та ефективного управління інфраструктурою зернового ринку України та її регіонів.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є обґрунтування теоретико-методологічних засад та розроблення науково-практичних рекомендацій щодо удосконалення управління інфраструктурою зернового ринку України на основі комплексної оцінки її стану, діагностики регіональних диспропорцій та формування механізмів розвитку експортно-орієнтованої інфраструктури з урахуванням національних інтересів.

Для досягнення поставленої мети у дисертаційній роботі вирішувалися наступні завдання:

- узагальнити теоретико-методологічні підходи до сутності та функціонування інфраструктури зернового ринку, уточнити понятійний апарат та систематизацію її складових елементів;

- систематизувати міжнародний досвід управління інфраструктурою зернових ринків як складовою аграрних ринків та адаптувати концептуальні моделі її розвитку до вітчизняних умов з урахуванням інституційних обмежень економіки.;

- здійснити діагностику сучасного стану, структури та тенденцій розвитку інфраструктури зернового ринку України, виявити регіональні диспропорції та «вузькі місця» у її функціонуванні;

- визначити кількісний вплив інфраструктурного забезпечення на фінансові результати функціонування зернового ринку як основи його ефективності;

- обґрунтувати стратегічні напрями удосконалення управління інфраструктурою зернового ринку та сформувати механізми розвитку експортно-орієнтованої інфраструктури з урахуванням національних інтересів;

- розробити практичні рекомендації щодо оцінки ефективності управління інфраструктурою зернового ринку.

Об'єктом дослідження є процес функціонування та управління інфраструктурою зернового ринку України в умовах сучасних викликів та структурних змін національної економіки.

Предметом дослідження є організаційно-економічні відносини та управлінські рішення, що виникають у процесі формування, розвитку та модернізації інфраструктури зернового ринку на національному та регіональному рівнях.

Методи дослідження. Теоретичною та методологічною основою дисертаційного дослідження є фундаментальні положення економічної теорії, концепції розвитку аграрних ринків, теорії інфраструктури та логістики, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених з проблем функціонування зернового ринку та управління його інфраструктурою.

У роботі використано комплекс загальнонаукових та спеціальних методів дослідження: системний підхід та структурно-функціональний аналіз – для обґрунтування концептуальної моделі функціонування інфраструктури зернового ринку з інтеграцією земельно-ресурсної бази як фундаментального рівня (розділ 1); метод головних компонент (РСА) – для агрегування шести виробничих та економічних показників регіонів у єдиний композитний індекс виробничого потенціалу (підрозділ 2.3); метод аналізу ієрархій (АНР) – для багатокритеріальної оцінки якісних характеристик транспортно-логістичної інфраструктури через зважування семи функціональних напрямів (підрозділ

2.3); кореляційно-регресійний аналіз з логарифмічною специфікацією – для кількісного визначення впливу інфраструктурного забезпечення на фінансові результати діяльності (підрозділ 2.4); квадрантний аналіз – для типологічної класифікації 24 регіонів України за співвідношенням виробничих можливостей та інфраструктурного розвитку з виділенням чотирьох стратегічних груп (підрозділ 2.3); гар-аналіз – для оцінки відхилень фактичних показників інфраструктурного розвитку від цільових значень на прикладі Харківської області (підрозділ 3.3); методи синтезу, абстрагування та узагальнення – для формулювання висновків та практичних рекомендацій.

3. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційну роботу виконано згідно з тематикою науково-дослідних робіт ННІ «Каразінська школа бізнесу» Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна Міністерства освіти і науки України за темою №04-24 «Соціально-економічний розвиток Харківського регіону в умовах військових загроз», в межах якої автором обгрунтовано роль транспортної, логістичної та складської інфраструктури у формуванні економічного потенціалу регіону, а також розроблено практичні рекомендації щодо підвищення ефективності функціонування інфраструктурних елементів та їх адаптації до умов військових загроз (довідка №25.174/07 від 26.11.2025 р.).

4. Особистий внесок дисертанта в отриманні наукових результатів та їх новизна

Наукова новизна одержаних результатів полягає у розробці теоретико-методичних підходів та практичних рекомендацій щодо удосконалення управління інфраструктурою зернового ринку України на основі системної інтеграції земельно-ресурсної бази, інституційного середовища та складсько-логістичної інфраструктури у єдину концептуальну модель, комплексної оцінки регіональних диспропорцій через поєднання методів РСА та АНР, кількісного визначення впливу інфраструктурного забезпечення на економічні результати діяльності зернових підприємств. Найбільш вагомі наукові

результати дослідження, які визначають його новизну, полягають у наступному:

удосконалено:

- концептуальну модель функціонування інфраструктури зернового ринку шляхом системної інтеграції інституційного середовища, земельно-ресурсної бази, складсько-логістичної інфраструктури та рівня кінцевих споживачів, що дозволяє структурувати потоки зерна та зв'язки регулювання для ідентифікації «вузьких місць» у взаємодії учасників ринку;

- методичний підхід до комплексної оцінки інфраструктури зернового ринку в регіональному розрізі на основі інтеграції методу головних компонент (РСА) для визначення виробничо-економічного потенціалу регіонів та методу аналізу ієрархій (АНР) для оцінки якісних характеристик транспортно-логістичної інфраструктури із застосуванням квадрантної типології для класифікації регіонів. Застосування матричної типології для класифікації регіонів України за співвідношенням виробничих можливостей та інфраструктурного розвитку з виділенням чотирьох типологічних груп територій, що дозволяє виявити просторові диспропорції, ідентифікувати території з інфраструктурним дефіцитом, обґрунтувати пріоритетні напрями цільових інвестицій та сформувати диференційовані стратегії управління розвитком інфраструктури;

- методичний підхід до оцінки ефективності управління інфраструктурою зернового ринку, відмінність якого від раніше існуючих полягає у формуванні системи індикаторів результативності інфраструктурних інвестицій, використанні гар-аналізу для оцінки відхилень фактичних показників від цільових значень та розробці процедури моніторингу реалізації стратегічних планів модернізації інфраструктури;

набули подальшого розвитку:

- підходи до адаптації міжнародного досвіду функціонування інфраструктури зернового ринку до національних умов, відмінність яких від існуючих полягає в обґрунтуванні «гібридно-транзитної моделі», що поєднує

європейську стратегію диверсифікації логістичних шляхів із цифровізацією ринкових процесів та посиленням регуляторної спроможності держави в умовах воєнних загроз;

- методичний інструментарій оцінки впливу інфраструктурного забезпечення на функціонування зернового ринку, особливість якого полягає у побудові багатofакторної регресійної моделі з логарифмічною специфікацією, що дозволяє уникнути проблеми мультиколінеарності та кількісно визначити ступінь впливу факторів на фінансові результати діяльності зернового ринку;

- концептуальні засади стратегічного управління інфраструктурою зернового ринку та механізми експортної орієнтації, особливість яких полягає у визначенні пріоритетних напрямів розвитку на основі типологічного аналізу регіонів, емпіричній верифікації стратегічних рішень шляхом кількісної оцінки впливу виробничих та цінових факторів на обсяги експорту зернових та обґрунтуванні механізмів диверсифікації експортних маршрутів.

5. Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, які захищаються

Обґрунтованість і достовірність наукових результатів, отриманих Кулешовою О. С. у процесі виконання дисертаційного дослідження, забезпечуються коректним і фаховим застосуванням сучасної наукової методології, зокрема поєднанням різних методів, використанням міждисциплінарного підходу та результатів емпіричних досліджень. Цінність дисертаційної роботи полягає у ґрунтовному теоретичному аналізі проблематики, а також у професійному опрацюванні статистичних даних, що дало змогу авторці сформулювати й представити до захисту низку результатів, які характеризуються науковою новизною у сфері розвитку інфраструктури зернового ринку України та її регіонів. Висновки та пропозиції дисертаційної роботи є належно обґрунтованими, а сам текст вирізняється логічною структурованістю та високим рівнем наукової культури.

6. Наукове, теоретичне та практичне значення результатів дисертації

Науково-методичні положення та результати дослідження знайшли практичне застосування та були використані під час:

– упровадження методичного підходу до комплексної оцінки інфраструктури зернового ринку в регіональному розрізі на основі інтеграції методу головних компонент (РСА), що дозволило виявити просторові диспропорції, ідентифікувати території з інфраструктурним дефіцитом та обґрунтувати пріоритетні напрями інфраструктурних інвестицій у діяльності Печенізької селищної військової адміністрації Чугуївського району Харківської області (довідка № 01-08/552 від 11.03.2026 р.);

– обґрунтування підходів до формування диференційованих стратегій розвитку інфраструктури зернового ринку на основі оцінки виробничо-економічного потенціалу регіонів, що сприяло підвищенню ефективності прийняття управлінських рішень щодо розвитку територій у діяльності Берестинської міської ради Харківської області (довідка № 02-23/1619 від 10.03.2026 р.);

– застосування концептуальної моделі функціонування інфраструктури зернового ринку та підходів до визначення «вузьких місць» у взаємодії виробників, логістичних операторів і державних інституцій, а також обґрунтування пріоритетів фінансування інфраструктурних проєктів з урахуванням типологічних особливостей регіонів у діяльності Золочівської селищної ради Харківської області (довідка № 02-01-17/464 від 10.03.2026 р.).

– розробка методичного підходу до оцінки ефективності управління інфраструктурою зернового ринку, що передбачає формування системи індикаторів результативності інфраструктурних інвестицій, застосування гар-аналізу для оцінки відхилень фактичних показників від запланованих значень та впровадження процедур моніторингу реалізації стратегічних планів модернізації інфраструктури. Зазначений підхід застосовується при підготовці аналітичних довідок, оцінці ефективності інвестиційних ініціатив та формуванні пропозицій щодо розвитку елеваторних, логістичних і транспортних потужностей регіону Департаментом агропромислового

розвитку Харківської обласної державної (військової) адміністрації (довідка №08-30/03/791 від 20.04.2026).

7. Повнота викладення матеріалів дисертації в роботах, опублікованих автором

Основні наукові результати дисертації О. С. Кулешової повною мірою висвітлені у 7 наукових публікаціях, серед яких 4 статті у вітчизняних фахових виданнях категорії «Б», 1 стаття у зарубіжному періодичному виданні та 2 праці апробаційного характеру у матеріалах міжнародних конференцій.

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

Статті у наукових фахових виданнях України:

1. Кулешова О. С. Трансформація транспортної логістики зернового ринку України в умовах війни. *Бізнес Інформ*. 2026. №1. С. 215–224. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2026-1-215-224>

Ключові слова: транспортна структура, зерновий ринок, морські порти, залізничні перевезення, дунайські порти, логістичні витрати, експорт зерна.

URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2026-1_0-pages-215_224.pdf

2. Пархоменко О. С., Кулешова О. С. Інфраструктура ринку зерна в Україні: виклики та перспективи розвитку. *Ефективна економіка*. 2024. № 9. DOI: 10.32702/2307-2105.2024.9.52

Ключові слова: інфраструктура ринку, ринок зерна, логістика, складські потужності, транспортні мережі, конкурентоспроможність, експорт

URL: <https://nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/4671/4710>

(Особистий внесок здобувача (Кулешової О.С.): проведено діагностику стану та виявлено «вузькі місця» у функціонуванні інфраструктури зернового ринку України; запропоновано поділ інфраструктури на матеріальну та нематеріальну складові з обґрунтуванням їх взаємозв'язку; окреслено пріоритетні напрями розвитку з урахуванням воєнних та логістичних викликів.

Особистий внесок Пархоменко О.С.: забезпечено науково-методичне обґрунтування дослідження; здійснено критичний аналіз нормативно-правового середовища функціонування зернового ринку та надано пропозиції

щодо посилення інституційної спроможності його регулювання.)

3. Пархоменко О. С., Кулешова О. С. Детермінанти експорту зернових культур в Україні: кількісна оцінка впливу ключових факторів. *Агросвіт*. 2024. № 20. С. 117–123. DOI: 10.32702/2306-6792.2024.20.117.

Ключові слова: ринок зерна, експорт зернових, рентабельність, виробництво зернових, кореляційно-регресійний аналіз.

URL:

<https://www.nayka.com.ua/index.php/agrosvit/article/view/4755/4795>

(Особистий внесок здобувача (Кулешової О.С.): сформовано систему показників для кількісної оцінки впливу ключових факторів на експорт зернових культур; побудовано багатофакторну регресійну модель з визначенням ступеня впливу кожного детермінанта на експортний потенціал зернового ринку України; здійснено статистичну обробку та інтерпретацію емпіричних даних.

Особистий внесок Пархоменко О.С.: узагальнено теоретико-методичні підходи до аналізу зовнішньоекономічних операцій на ринку зерна; сформульовано рекомендації щодо вдосконалення інструментів державного регулювання експорту з урахуванням інституційних обмежень.)

4. Кулешова О. С. Концептуальні засади стратегічного управління інфраструктурою зернового ринку України. *Ефективна економіка*. 2026. №4. DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2026.4.195>

Ключові слова: стратегічне управління, інфраструктура зернового ринку, диференційований підхід, регіональна типологія, державно-приватне партнерство, моніторинг ефективності.

URL: <https://nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/10147/10294>

Статті у міжнародних журналах, які додатково відображають наукові результати дисертації:

5. Kulieshova O. Resilient logistics and infrastructure in the grain market of Ukraine: challenges and adaptive strategies. *Mokslo taikomieji tyrimai*. 2025. Vol. 21, no. 2. P. 17–24. DOI: 10.59476/mtt2025.v21i2.727

URL: <https://ojs.kaunokolegija.lt/index.php/mttlk/article/view/727/776>

Ключові слова: resilient logistics, grain market, infrastructure resilience, adaptive strategies

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

6. Kulieshova O., Parkhomenko O. S., Tkalia I. A. Grain market of Ukraine as the basis of global food security. Research and education in the global world: eurointegration processes: book of papers of the IX International Forum for Young Researchers (May 12, 2023). Kharkiv: O. M. Beketov NUUE, 2023. P. 184–185.

7. Kulieshova O., Parkhomenko O. S. Global geopolitical situation: challenges and opportunities for business in the Ukrainian grain market. Verslo aktualijos būsimųjų specialistų požiūriu. 2023. P. 456–465.

8. Апробація матеріалів дисертації

Основні положення та результати дисертаційного дослідження доповідалися доповідались і дістали схвалення на 2 міжнародних та 1 всеукраїнській науково-практичних конференціях зокрема: Business Issues from the Perspective of Future Specialists (Каунас, 2025), Applied Scientific Research (Каунас, 2024), International Forum for Young Researchers (Харків, 2023).

9. Дотримання академічної доброчесності

На підставі вивчення тексту дисертації здобувача, наукових праць здобувача та Протоколу контролю оригінальності (перевірку наявності текстових запозичень виконано в антиплагіатній інтернет-системі Strikeplagiarism.com) встановлено, що дисертаційна робота виконана самостійно, текст дисертації не містить плагіату, а дисертація відповідає вимогам академічної доброчесності.

10. Оцінка структури, мови та стилю дисертації

Матеріал дисертації викладено в логічній послідовності та є доступним для сприйняття. Дисертація написана науковим стилем мовлення, структура дисертації відповідає алгоритму, здійсненого автором дослідження. Зміст, структура, оформлення дисертації та кількість публікацій відповідають вимогам відповідно Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 21.03.2022 року № 341) та Наказу Міністерства освіти і науки

України від 12.01.2017 року №40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (зі змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки України від 31.05.2019 року № 759).

11. Відповідність змісту дисертації спеціальності з відповідної галузі знань, за якою вона подається до захисту

За своїм фаховим спрямуванням, науковою новизною і практичною значущістю дисертаційна робота Кулешової Ольги Сергіївни на тему «Удосконалення управління інфраструктурою зернового ринку України» відповідає спеціальності 073 – Менеджмент. Здобувачкою повністю виконано освітню і наукову складові освітньо-наукового рівня вищої освіти.

12. Результати обговорення та проведення презентації. Рекомендація дисертації до захисту

Здобувачка Кулешова Ольга Сергіївна представила результати свого дослідження на розширеному засіданні кафедри управління та адміністрування Навчально-наукового інституту «Каразінська школа бізнесу» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (протокол № 15 від 22.04.26) у формі презентації та наукової дискусії. Дисертаційна робота Кулешової Ольги Сергіївни на тему «Удосконалення управління інфраструктурою зернового ринку України» відповідає вимогам, передбаченим «Порядком присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44).

Враховуючи високий рівень виконаного дослідження, актуальність теми роботи, наукову новизну результатів та їх наукове і практичне значення, рішенням розширеного засідання кафедри управління та адміністрування Навчально-наукового інституту «Каразінська школа бізнесу» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна ухвалено, що дисертація Кулешової Ольги Сергіївни «Удосконалення управління інфраструктурою зернового ринку України» рекомендується до захисту в разовій спеціалізованій

вченій раді для здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 073 – Менеджмент галузі знань 07 – Управління та адміністрування.

Завідувач кафедри управління
та адміністрування ННІ
«Каразінська школа бізнесу»
Харківського національного
університету імені В.Н. Каразіна,
доктор економічних наук, професор

Оксана НЕСТЕРЕНКО